

גליון קל"ד
שנה ד' תשע"ה

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

דודו למשפחת קליימן על האישור לשה"מ ב"מ

סיפורי חז"ל

בסעודת החתונה של רבי אלעזר השתתפו רבי יוסי בר חלפתא, רבי יהודה בן פזי, ורבי יצחק. שאל רבי יוסי את רבי שמעון למה לא נאמר כי טוב ביום השני לבריאיה? ענה רבי שמעון מפני שהמלאכה לא נגמרה ביום השני רק ביום השלישי הסתיימה, ואז נאמר פעמיים כי טוב, היה שם רבי חייא הגדול והוא היה אז עדיין ילד, החליטו החכמים לשאול את דעתו על פסוק זה, היות ואמרו מיום שחרב בית המקדש ניתנה נבואה לילדים הבה ונשאל לדעתו, שאלוהו, והוא ענה מפני שאין טוב אלא באחד. התפעלו החכמים מתשובת הילד, נשקוהו וקרא עליו רבי שמעון, הנה נתתי דברי בפיך (ירמיה א' ט'). עוד הרבה שאלות שאלו החכמים את הילד בהודמנות זו, והוא ענה על כולן. לבסוף אמר רבי יוסי כל מה שאמר אמר ילד זה ברוח הקודש נאמר.

(ו"ח בראשית ט')

פרשת השבוע

שהאבה העוה שהתעוררה בלבו למראה בנו האהוב תהא מוקדשת כולה להשם יתברך, בשעה שיאמר את המלים ואהבת את ה' אלהיך, ובדרך זו של יעקב אבינו הלך רבי דוד מלעלוב.

ויאמרו וכו' כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה וכו' לא נשאר לפני אדוני בלתי אם גויתנו וכו' (מ"ז - י"ח)

מסופר על הגה"ק רבי הלל ליכטנשטיין מקאלימא זיע"א, שפעם בא אליו איש אחד ושמו יוסף שהיה מגדל חזירים רח"ל, והוכיחו על פניו כדרכו בקודש, ופתח פיו בחכמה לפרש הפסוק בפרשתינו "ויאמרו לו וכו' כי אם תם הכסף ומקנה הבהמה וכו' לא נשאר לפני אדוני בלתי אם גויתנו", ומילת "אדוני" לכאורה מיותרת, אמנם נודע כי במצרים היה חזירים לרוב, ובמקראות שלפנינו אינו נזכר שהביאו לפני יוסף חזירים שלהם בעד הלחם. והדבר נכון הוא, כי יוסף לא רצה לעשות סחורה בחזירים. וזהו שאמר "לא נשאר לפני אדוני" דייקא "לפני אדוני" שאין אתה חפץ לסחור עם חזירים, על כן לא נשאר לנו בלתי גויתנו. סיים הגאון הקדוש את מאמרו ואמר זה נכון אם יוסף אינו מגדל חזירים, אך אם יוסף מגדל חזירים שוב מיותר זה אדוני.

ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד (מ"ו - כ"ט)

אבל יעקב לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע (רש"י)

מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א שהיה גר בירושלים עיה"ק, שפעם אחת בנו בכורו נאלץ בצעירותו לעזוב את ירושלים ולנסוע לפולין, שנים מספר שהה בפולין, ובאותן שנים נכמר לבו של הצדיק מגעגועים לבנו שאהבו מאד. מקץ שנים אחדות כששב הבן לירושלים, מילאה שמחה גדולה את לבו של הרבי ויחד עם הצדיק שמחו כל בני העיר, שעת בין הערבים היתה כשהגיע הבן לירושלים, הוא מיהר אל בית מדרשו של אביו להיפגש עמו ולהחיות את נפשו, בהיכנסו לבית המדרש, התכונן רבי דוד לתפלת ערבית, נעמד הבן לידו, הביט בו אביו רבי דוד רגע קט, אך מלה לא אמר, ומקץ דקה פנה אל שליח הציבור ואמר לו רד לפני התיבה והתפלל ערבית. רק כשנסתיימה התפילה ניגש האב אל בנו האהוב וקידם פניו בברכת שלום עליכם. חסידים שהיו באותו מעמד הבינו כי בהתנהגותו זו הלך הרבי בדרכו של יעקב אבינו בשעה שנפגש עם יוסף בנו האהוב, שקרא באותו זמן קריאת שמע כדי

זמני השבת

זמני יציאת השבת:
ירושלים: 5:23 ת"א: 5:24 ר"ת: 5:56

זמני כניסת השבת:
ירושלים: 4:07 ת"א: 4:20

זמני כניסת השבת:
ירושלים: 4:07 ת"א: 4:20

בהוקרה על כיבוד וקיום עקרונותיך

לפני שנים רבות היה מוכר ספרים בשם חיים, הוא היה אדם פשוט וירא שמים, מקפיד קלה כבחמורה. למרות שהוא התפרנס מעסק מכירת הספרים, ועל כן היה צריך להיות מעונין למכור ספרים מה שיותר, הוא סיגל לעצמו מנהג "מוזר", לא למכור שום ספר עד שהוא בעצמו לא קרא אותו מהחל ועד קלה ולא עמד על טיבו. אחרי שקרא וידע במה הדברים אמורים, הוא השתדל למצוא לספר את הקונה המתאים, שהקונה יהיה שבע רצון מהספר, והספר ימצא את תיקונו אצל הקונה. אם קרה שמצא שספר מסוים אינו ראוי שימכור אותו מסיבה כלשהי, אם בשל תוכנו ואם בשל סיבה אחרת, הוא הכניס אותו לחדר האחורי, שם הוא החזיק את הספרים שאינם למכירה, ספר שנכנס לחדר זה שוב לא נמכר על ידי חיים בעד כל הון שבעולם.

וכאשר שאלו את חיים כיצד הוא מספיק לקרוא את כל הספרים הללו? הוא היה משיב בחיוך מבוייש, הנה, היה אומר כאשר אני יושב בחנות, הרי לא כל הזמן יש קונים, וכאשר אני לבדי אני קורא, וכשאני בחוץ אני מבקר אצל בעלי בתים עשירים כדי לקנות מהם ספרים, או להציע להם ספרים חדשים שלכם חפץ, מה קורה אז? אני נכנס לבית כזה, והמשרת אומר לי בבקשה שב אדוני ותחכה, מיד יקבל אותך מר, אז אני מתיישב בכורסה נוחה, מעיף מבט משועשע סביבי ושוקע בקריאה טובה של מחצית השעה או יותר, עד שהאדון מתפנה אלי, כך מנצלים את הזמן וקוראים, ואחר כך אם הקונה החליט שהוא לא קונה כי אין לו צורך בספרים שלך, נמצאת שלא בזכות את זמנך לריק. ידוע הוא ומפורסם כי מים גנובים ימתקו ודברים אסורים מגרים את התיאבון, כך אירע לא אחת עם הספרים האסורים שנמצאו בחדר המיוחד בחנותו של חיים, היו קונים באים אליו ומבקשים שימכור להם ספר זה או אחר דווקא מהחדר ההוא, וחיים היה מסרב באדיבות אך בתוקף, הוא היה נוהג לומר לקונים, האם אין לי מספיק ספרים טובים מתאימים כדי שתמצאו לקנות דווקא זה שאין כל תועלת בו? אם הייתי יודע כי תוכל להפיק תועלת כלשהי מספר זה לא הייתי שם אותו בחדר האחורי, כי אני אחרי הכל מוכר ספרים הנני ולא אספן ספרים, דברים אלה או ששכנעו את הקונה או שלא שכנעוהו, אולם חיים בשלו, הוא לא מוכר מה שנראה לו כי אינו צריך למכור, והספרים בחדר האחורי הלכו ונערכו.

ביום בהיר אחד שעה שחיים ישב בחנותו מתעמק בספר חדש, ותוך כדי כך מורט את שערות זקנו כמנהגו, נכנס אדם בלתי מוכר לחנות, חיים לא הבחין בו עד שהזר פנה אליו, אז נתן לו חיים

שלום עליכם ושאלו לרצונו, ובמה הוא יכול לעזור לו? האישי סיפר לחיים כי הוא זר בעיר זו, ומחפש לקנות ספר מסוים, והיה רוצה לדעת אם בחנותו של חיים יוכל למצוא את מבוקשו. הוא ביקש רשות להסתכל קצת בחנות תוך ציון כי נראה לו שלחיים יש מבחר נאה של ספרים. האוכל לעזור לך למצוא את מבוקשך? שאל חיים את הזר, אין צורך השיב הלה, אל נא תטרח ידידי, אני כבר אומר לך אם מצאתי משהו שברצוני לקנות, אל נא תפריע לעצמך בעיסוקיך, אתה יכול להמשיך בקריאת הספר שכפי הנראה מעניין אותך עד מאד. חיים חיך וחזר אל ספרו, הוא היה שקוע בספר עד כדי כך שלא שם לב שהזר נכנס לחדר האחורי, שם החזיק חיים את הספרים האסורים שלא היה מוכרם בעד כל הון שבעולם, לפתע הוא שמע קריאת התפעלות של הזר, האומר כי הנה מצא את הספר אותו הוא מבקש, חיים קפץ ממקומו כנשוק נחש, אני מצטער מאד ידידי אמר לזר כשהבעת צער כנה על פניו, צריך הייתי להזהיר אותך ולומר לך ברורות לא להיכנס לחדר האחורי אשר מכיל ספרים פסולים שאינם למכירה, "אבל אני רוצה במיוחד בספר זה" קרא הזר בהתרגשות, ואני מוכן לשלם תמורתו כמה שתבקש ממני, בבקשה ממך תמכור לי ספר זה. סלח נא לי ידידי, אך אין זה בא בחשבון כלל, השיב חיים, מאותו רגע בו נכנס ספר לחדר האחורי, שוב אין הוא נמצא למכירה ויהיה המחיר שאתה מציע תמורתו מפתה ככל שיהיה, אולי תמצא אצלי ספר אחר אשר יעניין אותך ותמצא לקנותו, חיים חזר מהחדר האחורי לפניו החנות, כשמצפוניו מציק לו על כי הביא את הזר בחוסר זהירותו לידי ניסיון זה, הוא התנצל שוב ושוב על התקרית הבלתי נעימה, וממש התחנן בפני הזר שבינתיים חזר אף הוא מהחדר האחורי, שיוותר על קניית הספר, הוא הציע לפניו ספרים אחרים, הוצאות חדשות וגם ישנות, עותקים יחידים ונדירים, אך הכל היה לשווא, הזר לא קנה דבר, אך נפרד מחיים בחיוך ידידותי, ומוכר הספרים לא ידע למה לייחס את שיחו וסיגו הידידותיים של האורח, שלפי כל הסימנים יצא מלפניו מאוכזב.

כך עברו הימים וחלפו השנים, חיים יכול היה לשכוח על הסיפור עם היהודי הזר, אלמלא הזכירו דבר מה, ומעשה שהיה כך היה, באחד הימים הודיע בעל הבית אשר בביתו שכנה אף חנותו של חיים, לכל דייריו, כי לזמן מה עליהם למצוא מקום לדירותיהם וחנויותיהם, הבית, כך הוא הודיע ישן למדי ושוב אי אפשר להיות בו מבלי לסכן את הנפש, הוא הבטיח להרוס את הבית הישן ולבנות במקומו מהר ככל האפשר בית חדש חזק ויפה יותר, בבית החדש הזה, כך הבטיח יוכלו הדיירים הקודמים על פי זכות קדימה לשכור לעצמם דירות וחנויות כרצונם.

משל ונמשל

רק לא להתיימשל

משל לאדם שהיה עשיר גדול שהיתה לו חנות, פרצו גנבים לחנותו ורוקנו אותה ונדלדל האיש, קבץ האיש את יתר הפליטה שנשארה לו מהגניבה ופתח שוב חנות וחזר למעמד מסוים, אם כי לא כמעמדו הראשון, לימים פקדוהו שוב גנבים וגנבו ממנו גם את יתר הפליטה, חזר שוב וקבץ את יתר הפליטה מהגניבה השנייה, מכר גם את תכשיטי אשתו ופתח חנות קטנה לפרנס את בני ביתו, ושוב פקדוהו גנבים וגנבו ממנו גם את זה, עד שלא נשאר לו כלום, עמד הלה ולווה ברוב דחקו הלוואה מועטת, וקנה לו מעט סחורה והתחיל מחזר על הכפרים כדרך הרובלים העניים במיני סדקית למכור לכפריים או להחליף בלחם ועופות וביצים כדרך הסוחרים העניים. לימים הלך אותו עני בדרך ועמו מעט סחורתו וקצת מזון, פגע בו שודד רוכב על סוס, ולמרות בכיותיו ותחנוניו של העני, גזל ממנו השודד את שארית הפליטה אשר לו, והלך העני הלך ובכה ריקן ומרוקן לשוב לביתו והוסיף בכי על בכיו בזכרו עשרו מקודם ומצבו המדולדל היום, שהוא חוזר לביתו ואין בידו פרוטה לפורטה ולתת טרף לביתו, עוד הוא בוכה והנה ראה כי השודד נפל מן הסוס ואינו יכול לקום ובתוך כך רמס אותו הסוס והרג אותו. חזר אותו עני וראה והנה השודד מוטל הרוג, עמד וחיפש בחבילותיו ומצא את כל הסחורה שנגנבה ממנו במשך כל הזמן, וכל הוננו ורכושו. חזר בשלום לביתו ונעשה עשיר גדול כבתחילה.

והנמשל: נלמד מכאן שאסור לו לאדם להתיימשל מן הפורענות כי פעמים הרבה אנו רואים שאתרע מזלו של אדם, גונבים ממנו, וחוזרים וגונבים והוא הולך ומתרושש. אל יפול אדם זה לתוך יאוש ח"ו, אלא יתלה עיניו לבעל הרחמים ויבכה ויצעק אליו כל פעם, ויבקש מלפניו שיראה בעניו ומרודו, ואז יבוא היום והשודד ההוא יפול ותקומה לא תהיה לו וישיב אליו את רכושו שנשדד ממנו ואת כל הטוב שנגזל ממנו ויחזור להיות עשיר כבתחילה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

ידי חיים היו עתה מלאות עבודה, הוא היה צריך לארוז קודם כל את כל הספרים בארגזים ולמצוא להם מקום ארעי, ואחר כך לראות אם יוכל להרשות לעצמו לשכור מקום בבית החדש, בו יעלה מן הסתם מחיר השכירות יותר מאשר קודם בבית הישן המט ליפול. הוא אף החליט כי זוהי הזדמנות בלתי חוזרת לעבור שוב על הספרים הפסולים שבחדר האחורי, ולראות מה לעשות בהם.

הוא אמר ועשה, בבוקר אחד הוא נכנס לחדר האחורי, והחל לעבור על הספרים מדף אחר מדף בצורה שיטתית, ואז כאשר הוא הוציא מאחד המדפים ספר אשר לפי הנראה לא היה במקומו הנכון, נשמטה פתאום חבילה של ניירות שהתפורו על הרצפה. כאשר התכופף חיים כדי להרים את הניירות, הוא נדהם לראות כי הם שטרות כסף, ולא סתם שטרות אלא בעלי ערך גבוה ביותר, נדהם ונרעש הוא אסף את השטרות שהתפורו על הרצפה, הוא לא ידע את נפשו ולא ידע באיזה כיוון לחשוב מאין הגיעו לכאן שטרות כסף אלו? עד שנתקל מבטו בפיסת נייר קטנה שהיתה מונחת על הרצפה ליד שטרות הכסף, על הנייר היה כתוב: "בהוקרה על כיבוד וקיום עקרונותיך". עתה נזכר חיים, ומיד הבחין בכך כי שטרות הכסף והפתקה נפלו מאותו ספר אשר הזר ביקש לקנות ממנו בשעתו, אין זאת כי היה זה האיש ההוא ששם את הכסף בתוך הספר. מיד לבש חיים את מעילו והלך אל הדיין של העיר, הוא מוכרח לשאול כדת מה לעשות בכסף אשר לפי הרגשתו לא מגיע לו ואינו שלו, ורק בדרך מסתורית הגיע אליו, הדיין הרגיע אותו באומרו כי אין שום ספק כי הזר שם את הכסף בספר בתורת מתנה, ועל כן אין שום ספק כי הכסף שייך לו לחיים, והוא רשאי לעשות בו כטוב בעיניו.

בדרך מופלאה זו הפך מוכר הספרים העני לאדם עשיר ובעל נכסים, אולם הוא השתייך אל אותו סוג אנשים אשר העושר אינו מסנוור את עיניהם ואינו מקלקל אותם, הוא המשיך לנהל את חנותו הקטנה, וההבדל היחידי היה, שעכשיו הוא נתן הרבה יותר צדקה מאשר מקודם. רק דבר אחד העיב על אושרו, הוא לא ידע את שמו של האיש, וכך לא יכול היה להודות לו מקרב לב.

צ'ין אדם לחברו

נתינה הגונה

מספרים: על דלתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זיע"א, התדפק פעם עני בן טובים וביקש את נדבתו, הגאון שכשלעצמו לא היתה פרוטה מצויה בידו באותה שעה, לא יכול היה למלא את מבוקשו, אולם כאשר יצא העני התלווה אליו רבי ברוך בער כברת ארץ, ומי ראה את ראש הישיבה הולך ברחוב ולא יצא? וכך התלווה קהל תלמידיו עם אותו עני שהתפעל מכל הכבוד שחילקו לו. בחזרתו הסביר הצדיק את מעשהו ואמר: הנה עני הדופק על פתחי הבתים, סובל חרפה ובושה עד שמעניקים לו תרומה הגונה, ודבר זה נבצר ממני לעשות, מדוע איפוא לא אתרום לכל הפחות מנה הגונה של כבוד.

חסד עם ילד קטן

מסופר על הגאון הצדיק רבי משה פיינשטיין זיע"א בעל "אגרות משה", שפעם נכנס ילד קטן לבית המדרש כשהוא בוכה מרה, כשמישהו שאלו מה קרה? ענה הילד שרבו מסרב להכניסו לכיתה, כיון ששכח להביא כסף עבור מחברת. בטרם ינוע מישהו אחר כבר היה שם ר' משה אשר שמע את סיפורו של הילד ממקומו בקידמת החדר, הוא הוציא מטבע, הושיטו לילד והורה לו ליטול את הכסף ולחזור לכיתה. בראותו כיצד נרתע הילד מקבלת המטבע, נטל ר' משה בעדינות את ידו,

הובילו במעלה שלשת גרמי המדרגות עד לכיתתו, נתן לרבו את הכסף ועזב את המקום.

בשמים מכריזים כמה צריך לתת

מסופר על הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א, שבא פעם לעיר אחת לקבץ ממון לצדקה, והלכו שני אברכים לקבץ עבורו, היה שם עשיר אחד נדיב שהיה רגיל לתת בכל פעם סכום גדול, וחשבו האברכים שכדי שלא להפסיד את אנשי העיר, רצוי ללכת אליהם תחילה ולבסוף ילכו אל העשיר, כי בין כה וכה נתינתו ברורה ובטוחה, על כן החליטו כי קודם ילכו לאנשי העיר ואחר כך לזה העשיר. הלכו וקיבצו מבני העיר חמישים זהובים פחות כמה פרוטות, ואחר כך באו אל העשיר ונתן להם סכום הפרוטות שחסר להשלים לחמישים זהובים ולא יותר, וכמה שהפצירו בו שיתן סכום גדול כדרכו, לא הסכים. הם הלכו וסיפרו זאת לרבי זושא על אודות הנדיב ואיך חרה אפם עליו, אמר להם הצדיק אל תתרגזו עליו, כי כל עני ואורח כשמגיע לאיזה עיר מכריזים בשמים כמה צריך לקבץ בעבורו וכמה כסף יוציא מכאן, ואני, סיים הצדיק את דבריו כשנכנסתי לעיר שמעתי כרוז שיהיה לי כאן חמישים זהובים, ומכיון שהלכו לזה הנדיב לבסוף, לא היה לו כח ורשות מן השמים לתת יותר על הסכום.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ה' טבת

הרה"ק רבי אהרן מטיטוב ב"ר צבי בן הבעש"ט הקדוש (תקפ"ט)
הרה"ק רבי אברהם אלחנן מפלאנטש ב"ר יהודה (ברכת אברהם - תקצ"ה)
יום ראשון ו' טבת
הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא ב"ר חיים מצאנז (תרנ"ט)

יום שני ז' טבת

הרה"ק רבי צבי בן מורינו רבי ישראל בעש"ט זיע"א (תק"מ)
הרה"ק רבי ברוך מקאמינקא (תלמיד הבעש"ט)
הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאיוביצא ב"ר יעקב (תרי"ד)

יום רביעי ט' טבת

עזרא הסופר (ג"א - תמ"ב)
נחמיה בן חכליה
הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר נפתלי שור (תורת חיים - שצ"ב)

יום חמישי י' טבת

זכריה בן ברכיה בן עדו הנביא (ג"א תמ"ח)
מלאכי הנביא
הרה"ק רבי נתן ב"ר נפתלי הירץ מברסלב (תר"ה)
הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלישין ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרס"ג)

יום שישי י"א טבת

הגה"ק רבי משה אוסטרר ב"ר הלל (ערוגת הבושם - תקמ"ה)
הרה"ק רבי יהושע ב"ר מאיר מדויקוב (עטרת יהושע - תרע"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

הרה"ק בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א היה אומר: שהרה"ק רבי צבי (יומא דהילולא ז' טבת) בנו יחידו של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, ראה למרחוק בתחומי ארבעים פרסה על ארבעים פרסה, וזאת בראיה גשמית, ואילו לראיתו הרוחנית לא היה שיעור.